

Triniaeth acne yn y rhai sydd â porffyrria aciwt

Crynodeb

Mae'r rhan fwyaf o feddyginiaethau argroenol yn ddiogel i'r rhai sydd â porffyrria aciwt. Dylid cymryd gofal arbennig gyda meddyginiaethau sy'n effeithio ar y llwybr hema.

Mae'r wybodaeth isod wedi'i haddasu o'r ffynonellau canlynol: [Crynodeb Gwybodaeth Glinigol NICE \(CKS\)](#) a'r [cronfa ddata cyffuriau Canolfan Porffyrria Norwyaidd](#).

Porffyrria aciwt

Mae'r porffyrria yn grŵp o gyflyrau a achosir gan weithgarwch ensymau o fewn llwybr yr hema sydd wedi'i newid, gan arwain at Gronni porffyrinau yn y gwaed. Mae'r porffyrria wedi'i gategoreiddio'n glinigol fel aciwt neu groenol.

Mae'r cyngor hwn ar gyfer pobl sydd â phorffyrria aciwt, gan gynnwys:

- porffyrria ysbeidiol aciwt [AIP]
- porffyrria amrywiol [VP]
- coproporffyrria etifeddol [HCP]
- Porffyrria diffyg dihydratas aminolefwlinat [ADP])

Mae pobl sydd â phorffyrria aciwt mewn perygl o ddatblygu pyliau aciwt. Mae'r trobwyntiau aciwt niwro-ymysgarol hyn fel arfer yn dechrau gyda phoen difrifol (fel arfer yn yr abdomen, y cefn neu'r coesau) ac yna nodweddion eraill camweithrediad system nerfol awtonomig, ymylol neu ganolig. Gall pyliau gael eu sbarduno gan ffactorau risg hysbys, gan gynnwys meddyginiaethau penodol.

Defnydd o feddyginiaeth argroenol mewn porffyrria aciwt

Ar gyfer person sydd â phorffyrria aciwt, mae ffactorau amrywiol yn dylanwadu ar ddewis y driniaeth fwyaf addas ar gyfer cyflwr. Mae'r rhain yn cynnwys oedran, rhyw, a hanes pyliau aciwt.

Nid yw meddyginiaethau argroenol yn cael eu hamsugno cystal â'r rhai drwy'r geg. Felly, ystyrir bod y defnydd o feddyginiaethau argroenol fel arfer yn fwy diogel na meddyginiaethau drwy'r geg gyda phorffyrria aciwt, ar yr amod nad ydynt yn cael eu rhoi ar groen wedi torri. Yn achos acne, fodd bynnag, mae'r croen yn fwy tebygol o gael ei dorri felly gellir amsugno mwy o'r feddyginiaeth argroenol na phe bai'r croen yn gyfan.

Gellir cymryd canllawiau ar drin acne i'r rhai sydd â phorffyrria aciwt gan arbenigwr porffyrria neu'r [UKPMIS](#).

Opsiynau triniaeth diogel ar gyfer acne mewn porffyrria aciwt

Acne ysgafn i gymedrol

Gellir defnyddio'r canlynol i drin acne ysgafn i gymedrol yn y rhai sydd â phorffyrria aciwt:

- Adapalen argroenol gyda perocsid benzoyl argroenol
- Tretinoin argroenol gyda clindamycin argroenol
- perocsid benzoyl argroenol gyda clyndamycin argroenol

Fel arall, gellir defnyddio perocsid benzoyl argroenol ar ei ben ei hun os yw'n well gan yr unigolyn neu os cynghorir yn erbyn yr opsiynau uchod.

Acne cymedrol i ddifrifol

Gellir defnyddio'r canlynol i drin acne cymedrol i ddifrifol yn y rhai sydd â phorffyrria aciwt:

- Adapalen argroenol gyda perocsid benzoyl argroenol
- Tretinoin argroenol gyda clindamycin argroenol

Fel arall:

- Adapalene argroenol a perocsid benzoyl argroenol gyda gwrthfotig drwy'r geg e.e. lymecycline neu doxycycline

Gellir defnyddio perocsid benzoyl argroenol ar ei ben ei hun os yw'n well gan yr unigolyn neu os cynghorir yn erbyn yr opsiynau uchod.

Mae gwybodaeth gyfyngedig ynghylch defnyddio isotretinoin drwy'r geg mewn porffyrria aciwt. Os rhagnodir defnydd drwy'r geg ac na ellir ei osgoi, dylid ystyried y risgiau a'r manteision i'r claf unigol a dylid monitro'r claf yn ofalus.

Triniaethau acne i'w hosgoi

1. **Meddyginiaethau atal cenhedlu drwy'r geg:** Mae'n hysbys bod estrogenau a progestogenau yn achosi pyliau. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am therapiau hormonaidd ar gyfer pobl â phorffyrria aciwt [yma](#).
2. **Erythromycin drwy'r geg**
3. **Trimethoprim**

4. **Asid azelaic argroenol:** Dim ond lle mae'r dewisiadau uchod yn aneffeithiol neu heb eu goddef. Dylech gyfiawnhau'r angen am y cyffur a cheisio cyngor gan arbenigwr porffyrria.

Nid yw pob un o'r triniaethau acne a nodir yn CKS NICE yn addas ar gyfer pobl â porffyrria aciwt. Fodd bynnag, efallai nad osgoi'r rhain yn llwyr yw'r dull gorau. Budd-risg dylid ystyried dadansoddiad gyda'r claf unigol mewn golwg wrth ragnodi mewn achosion porffyrria. Argymhellir cydweithio â chanolfan wybodaeth porffyrria arbenigol.

[This leaflet is also available in English](#) Mae'r daflen hon hefyd ar gael yn Saesneg.